

Program för hållbar utveckling 2025 – 2029

Vålfärdsområdesstyrelsen 19112024

Varhas program för hållbar utveckling baserar sig på Varhas strategi samt på den nationella klimatpolitiken och annan nationell styrning

- Varhas strategi: *Vi arbetar ansvarsfullt och effektivt*
  - **Ekonomisk hållbarhet:** *Med effektiva tjänster säkerställer vi en hållbar ekonomi.*
  - **Social hållbarhet:** *Vi främjar välfärd och hälsa hos befolkningen. Vi är en ansvarsfull serviceanordnare och arbetsgivare. Vi satsar på vår personals välbefinnande i arbetet. Personalen deltar i omfattande grad i planeringen av verksamheten.*
  - **Ekologisk hållbarhet:** *I planeringen av verksamheten beaktar vi ekonomiskt hållbar utveckling, socialt hållbar utveckling och hållbar utveckling med tanke på miljön.*
- Programmet för hållbar utveckling förverkligar också Varhas förbindelse till partnerskap med Åbo stad inom klimatarbetet.

I programmet beaktas följande nationella och internationella program

- De riksomfattande målen för social- och hälsovården
- FN:s Agenda 2030 Det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling
- Finlands kommissions för hållbar utveckling strategi för 2022–2030: Ett välmående och globalt ansvarsfullt Finland som tryggar naturens bärkraft
- Ett klimatneutralt Finland 2035 – den nationella klimat- och energistrategin
- Social- och hälsovårdsministeriets plan för anpassning till klimatförändringen

Programmet för hållbar utveckling beaktar den planetariska referensramen för social- och hälsovården som på många sätt är parallell med de nationella målen för social- och hälsovården

[MacNeill et al. Planetary health care: a framework for sustainable health systems \(2021\)](#)

Anknytning till Varhas strategiska målsättningar:

- Främjande av välfärd och hälsa, förebyggande av sjukdomar och god behandling av långvariga sjukdomar
- Starka bastjänster, ett effektivt, integrerat och koordinerat servicesystem och effektiva, integrerade och koordinerade serviceprocesser
- Effektivitet och praxis som baserar sig på bevis
- Utnyttjande av teknologi
- Hållbar utveckling

Ekologisk hållbarhet i välfärdsområdet

- Social- och hälsovårdens samt räddningsväsendets miljökonsekvenser är betydande. I verksamheten förbrukar man stora mängder energi och material, och det uppstår direkta och indirekta växthusgasutsläpp som bidrar till att försnabba klimatförändringen.
- Välfärdsområdena är samhällsligt betydande aktörer. Att ha vetskap om och minska miljökonsekvenser och öka ekologiskt tänkande skapar grund för områdenas hållbara och ansvarsfulla verksamhet.
- Främjande av den ekologiska hållbarheten består av flera olika delområden, bl.a.
  - att motverka klimatförändringen
  - att spara naturens råvaror och energi
  - cirkulär ekonomi och ändamålsenlig avfallshantering
  - kemikaliesäkerhet, hantering av läkemedelsavfall, vattenskydd
  - bevarande av biodiversitet, utnyttjande av en grön omgivning i främjandet av välfärd och hälsa
- De mest betydande produktgrupperna när det gäller minskning av utsläpp är el och annan energi, bränslen, läkemedel, livsmedel och näringstjänster samt rese- och transporttjänster.

Social hållbarhet i välfärdsområdet

Välfärdsområdets basuppgift som främjare av välfärd och hälsa är i princip social ansvarsfullhet.

Ansvar för patienterna och personalen innefattar likabehandling, jämställdhet, iakttagande av mänskliga rättigheter och etiska principer, främjande av arbets-, patient- och kundsäkerheten samt tryggande av personalens välbefinnande i arbetet och utvecklande av personalens kompetens. En del åtgärder för främjande av social hållbarhet är lagstadgade.

Välfärdsområdet är en samhälleligt och ekonomiskt betydande offentlig aktör. Utöver de skyldigheter som lagstiftningen ställer har man för välfärdsområdet rollförväntningar som en etisk sakkunnigorganisation och aktör som följer god förvaltningssed.

Genom ägarpolitik påverkar man vidare intressebolagens sociala ansvarsfullhet. Genom upphandlingar omfattar socialt ansvar indirekt också partner och underleverantörer.

Ekonomisk hållbarhet i välfärdsområdet

Utgångspunkten för ekonomiskt hållbar utveckling är en balansering av ökande efterfrågan och ekonomiska realiteter så att man tryggar tjänsterna för de nuvarande och kommande generationerna utan en ohållbar ekonomisk belastning för nationen.

Viktiga element i ekonomisk hållbarhet är:

- Säkerställande av en effektiv och verkningsfull användning av resurser
- Serviceintegration och samarbete med kommunerna, privata sektorn och tredje sektorn för att gemensamt utnyttja användning av resurser och investeringar
- Utnyttjande av digitalisering och teknologiska innovationer för att förbättra kvaliteten och kostnadseffektiviteten
- Hållbar personalpolitik för att minska sjukfrånvaro och öka arbetsproduktivitet
- Långsiktig ekonomiplanering, framförhållning, ansvarsfull ekonomisk politik och genomtänkt upplåning

Mål och åtgärder i Varhas program för hållbar utveckling 2025-2029

Programmet för hållbar utveckling i främjande av hållbar utveckling

- Programmet för hållbar utveckling 2025-2029 beskriver hur Varha i sin verksamhet främjar ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling och hur man mäter och följer upp den.
- Välfärdsområdesstyrelsen har godkänt programmet för hållbar utveckling.
- Verksamhet enligt hållbar utveckling genomförs planerligt som årliga utvecklingsprojekt så att man följer de riktlinjer och temaspecifika mål för 2025-2029 som har definierats i programmet.
- Man främjar hållbar utveckling och ansvarsfullhet i enlighet med Varhas värderingar på många sätt också i Varhas övriga program.
- Verksamhet i enlighet med hållbar utveckling och dess resultat rapporteras årligen.

Principer för programmet för hållbar utveckling

Enligt de riksomfattande målen för social- och hälsovård ska välfärdsområdena i sin verksamhet och sitt beslutsfattande iakttä balansen i social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Principerna i Varhas program för hållbar utveckling konkretiserar genomförandet av dessa mål.

Ekologisk hållbarhet

- Begränsning av energiförbrukningen och minskning av koldioxidavtrycket
- Resurseffektivitet, minimering av svinn och minskning av avfallsmängder samt cirkulär ekonomi
- Digitalisering och minskning av behov att resa
- Miljöansvariga upphandlingar
- Ansvarsfull läkemedelsbehandling och -försörjning

Social hållbarhet

- Främjande av välfärd och hälsa hos befolkningen, förebyggande av sjukdomar
- Invånarnas och personalens delaktighet och likabehandling
- Gott arbetsliv, jämställdhet och likabehandling av personalen, utveckling av kompetens
- God förvaltning, kvaliteten på och säkerheten i tjänsterna
- Beaktande av social hållbarhet i arbete med intressentgrupper och kontaktytor

Ekonomisk hållbarhet

- Vård och service som är effektiv och som beaktar kundens behov
- Undvikande av resurssvinn och spill
- Resurseffektivitet i planeringen och användningen av lokaler
- Ansvarsfullhet och ekonomisk förmånlighet i upphandlingar, vilka sträcker sig över hela livscykeln för upphandlingen

Varhas gemensamma principer

- Vi inkluderar ledning av hållbar utveckling som en del av helhetsledningen.
- Vi utbildar och informerar hela personalen om ärenden kring hållbar utveckling.
- Vi gör det möjligt för vår personal att påverka förverkligandet av hållbar utveckling.
- Vi stöder forskning i hållbar utveckling i välfärdsområdet.

Ekologisk hållbarhet: Varhas klimat- och miljömål

- Varha strävar aktivt efter att minska sina koldioxidutsläpp före utgången av 2029. Jämförelsepunkten är social- och hälsosektorns nationella mängd koldioxidutsläpp 2019 som ställts i relation till Varhas befolkningsmängd (435 ktCO₂e).
- Dessutom vill Varha aktivt ha vetskap om och minimera sina andra miljökonsekvenser och vara en föregångare i hållbar utveckling bland välfärdsområdena.
- Genom åtgärderna för ekologisk hållbarhet försöker man också förstärka Varhas ekonomiska och sociala hållbarhet.

Åtgärder för ekologisk och ekonomisk hållbarhet (1/2)

Utvecklingsföremål	Nuvarande årskostnad Åtgärder	Sparmål/ -effekt
Minskning av energiförbrukningen	Upphandling av energi 12,54 miljoner euro . <i>Vi minskar den fastighetsyta som vi använder. Vi ökar lokalernas och apparaternas energieffektivitet.</i>	5 % mindre energiförbrukning betyder en besparing på 600 000 €
Minskning av matsvinn	Kostnaderna för oanvända måltider på ÅUCS 2023 var uppskattningsvis 600 000 euro . <i>Vi ändrar beställningspraxis för måltider. Vi utreder behov att minska svinn också i funktionshindersservice och boendeservice för äldre.</i>	På ÅUCS skulle en halvering av matsvinnet spara 300 000 euro/år
Minskning av inredningsupphandlingar	Nyanskaffningar 3,72 miljoner euro (2023) . <i>Vi utvidgar den interna återvinningen av inredningar inklusive möbler, hushållsmaskiner och hemelektronik.</i>	10 % färre upphandlingar skulle spara 370 000 euro/år
Optimering av användning av medicintekniska produkter	Man vet inte antalet upphandlingar. Kostnader för behandling och transport av EE-avfall 50 000 euro/år . <i>Vi utreder möjligheter att minska nyanskaffningar genom en apparatpool.</i>	5 % mindre upphandlings- och avfallskostnader
Effektivering av avfallshantering och återvinning, minskning av mängder av blandat avfall	Avfallshantering vid egna fastigheter 1,6 miljoner euro . Andelen av behandlingen av blandat avfall är 267 000 euro . <i>Vi konkurrensutsätter avfallshanteringen och effektiverar avfallssorteringen så att vi minskar mängden blandat avfall.</i>	5 % lägre kostnader betyder besparingar till ett belopp av 80 000 euro/år

Åtgärder för ekologisk och ekonomisk hållbarhet (2/2)

Utvecklingsföremål	Nuvarande årskostnad Åtgärder	Sparmål/år
Minskning av läkemedelssvinn (1,42 % 2023)	Läkemedel som blivit svinn: upphandlingspris 1,02 miljoner euro . Förstöring som läkemedelsavfall 200 000 euro . <i>Vi har vetskap om de läkemedelspreparat gällande vilka man kan minska svinnet genom att ändra verksamhetssätt.</i>	5 % av upphandlings- och avfallskostnaderna betyder besparingar till ett belopp av 60 000 euro/år . Om det upprepas årligen 240 000 euro före 2029 .
Användning av skyddshandskar i enlighet med hygienanvisningar	Upphandlingskostnader (högst) 1,9 miljoner euro <i>Vi minskar upphandlingen av handskar genom att ingripa i onödig användning av handskar.</i>	15 % av upphandlings- och avfallskostnaderna enligt den nuvarande användningen och det nuvarande priset 150 000 € .
En kostnadseffektiv användning av vårdartiklar. Minskning av förbrukning av engångsartiklar och minskning av avfallsmängder.	Upphandlingskostnader 90,4 miljoner euro . <i>Vi konkurrensutsätter ett ändamålsenligt utbud av vårdartiklar och ser till att de används på ett kostnadseffektivt sätt (Sårcentrum-projektet).</i>	2025: ÅUCS 2,02 miljoner euro Social- och hälsocentraltjänster 600 000 euro Tjänster för äldre 50 000 euro

Målsättningar för social hållbarhet och åtgärder

Främjande av social hållbarhet grundar sig på Varhas värderingar och strategi och det innehåller olika delområden, vars noggrannare målsättningar och åtgärder definieras i Varhas övriga program.

Uppskattande och jämlikt

Genom vår verksamhet säkerställer vi på ett jämlikt sätt hälsa, välbefinnande och säkerhet för områdets invånare.

Ansvarsfullt och effektivt

Vi verkar ansvarsfullt när vi ordnar tjänster och vi är en ansvarsfull arbetsgivare. Vi verkar på ett hållbart sätt.

Vi främjar befolkningens välfärd och hälsa aktivt och effektivt i samarbete med andra aktörer.

Vänligt med yrkeskunskap

Vi satsar som områdets största arbetsgivare på kompetent och välmående personal.

Vi gör våra invånare och intressentgrupper delaktiga.

Åtgärder för social hallbarhet (1/2)

Målsättning	Åtgärder
Befolkningens välmående, hälsotillstånd och livskvalitet blir bättre.	Verkställande av välfärdsplanen .
Man främjar kund- och patientsäkerheten.	Ett program för kund- och patientsäkerhet, ett program och planer för egenkontroll. Beredskapsplaner. Användning av HaiPro-systemet och SHQS-kvalitetssystemet.
Invånarna och kunderna kan delta i utvecklandet av tjänsterna och påverka beslutsfattandet.	Verkställande av delaktighetsplanen .
Jämställdheten och likabehandlingen blir bättre.	Utarbetande och verkställande av jämställdhetsplanen och planen för likabehandling, verkställande av servicestrategin och räddningsväsendets beslut om servicenivån och språkprogrammet .
Varhas verksamhet är etisk och i enlighet med god förvaltningssed.	Verksamheten sker i enlighet med ordnandelagen och förvaltningsstadgan. Man erbjuder en anmälningskanal för oegentligheter och missförhållanden.

Åtgärder för social hållbarhet (2/2)

Målsättning	Åtgärder
Man förstärker arbetskulturen samt personalens jämställdhet och likabehandling.	Ledningsprinciper i enlighet med personalprogrammet (under beredning). Verkställande av programmet för välbefinnande i arbetet samt jämställdhetsplanen och planen för likabehandling .
Man säkerställer en sund och trygg arbetsmiljö.	Verkställande av verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet .
Man stöder personalen i utvecklandet av kompetensen.	Utvecklande av kompetens och introduktion, man möjliggör karriärvägar.
Man ökar branschens dragningskraft.	Spetsprogrammet Uppskattat av de professionella.
Social hållbarhet beaktas i arbetet med kontaktytor och intressentgrupper.	Grundförutsättningar för välfärd och invånarnas likabehandling förstärks i samarbete med kommuner, företag och tredje sektorn. Social hållbarhet beaktas också i varu- och serviceupphandlingar.

Beredskap för klimatförändringens konsekvenser

- WHO har bedömt att klimatförändringen är det enskilda största hotet mot mänskligheten på 2000-talet. Extrema väderfenomen som har blivit vanligare i och med klimatförändringen orsakar direkta och indirekta hälsorisker. Globala risker är bl.a. pandemier och de extrema väderleksförhållandenas effekter på matproduktionen och kvaliteten och tillgången på maten.
- Värme som har blivit vanligare, halka som beror på förändringar i väderlek, mörka vintrar som utsätter för vinterdepression och fästingspridda sjukdomar som har blivit vanligare orsakar hälsorisker i Finland.
- Utöver identifiering och förebyggande av risker för smittsamma sjukdomar ska aktörerna i social- och hälsovården och räddningsbranschen förbereda sig för konsekvenser av de extrema väderleksförhållandena. Man ska förebygga till exempel dödlighet som orsakas av värme när det gäller äldre personer och andra riskgrupper.
- SHM har publicerat [en anpassningsplan för social- och hälsovårdssektorn](#). Planen baserar sig på [den nationella planen för anpassning till klimatförändringar 2030](#) och på det arbete kring klimatförändringar och det anpassningsarbete som har gjorts inom social- och hälsovårdssektorn.
- I beredskapsplanen för Egentliga Finlands välfärdsområde har man beaktat klimatförändringen när det gäller beredskap för de störningar som den orsakar. Egentliga Finlands räddningsverk har som en del av områdets beredsskapssamarbete utarbetat [en regional riskbedömning för Egentliga Finland \(2023\)](#). I riskbedömningen beaktas de extrema väderfenomen som beror på klimatförändringen.

Ledning och verkställande av hållbar utveckling i Varha

Strategisk nivå

- Vårdsområdesfullmäktige: strategi, servicestrategi, vårdsplan, budget och ekonomiplan, investeringsplan, program för produktivitet och ekonomisk effektivitet, upphandlingspolicy, principer för ägarstyrning
- Vårdsområdesstyrelsen: Fastighets- och lokalstrategi, ägarpolitik, program för hållbar utveckling
- Ledningsgruppen: ledning av program, årliga utvecklingsåtgärder

Taktisk nivå

- Arbetsgruppen för hållbar utveckling: sektorövergripande dialog, planering av tyngdpunkter i programmet för hållbar utveckling och uppföljning av verkställande
- Ledande sakkunniga: planering och styrning av åtgärder, samarbete med intressentgrupper gällande hållbar utveckling (vårdsområden, kommuner, läroanstalter osv.)
- Personaltjänster: personalens välmående, chefsutbildning, introduktion
- Stödtjänster: fastighetstjänster, miljötjänster, upphandlingstjänster osv.
- Tjänster inom främjande av välfärd och hälsa

Operativ nivå

- Resultatområdena: verksamhet i enlighet med ovannämnda program och utvecklingsprojekt
- Nätverket för ekostödpersoner
- Intressebolagen och intressentgrupperna, arbetsgrupperna i arbetet med kontaktytorna

Rapportering om programmet för hållbar utveckling

- Resultaten av åtgärderna i programmet rapporteras årligen till välfärdsområdesstyrelsen och välfärdområdesfullmäktige i en rapport om hållbar utveckling som fogas till verksamhetsberättelsen och som publiceras på Varhas webbplats.
- Den sakkunniga inom hållbar utveckling, miljöchefen och arbetsgruppen för hållbar utveckling svarar för utarbetande av rapporten. Indikatorer som i tillämpliga delar rapporteras är
  - Indikatorer för ekologisk hållbarhet, bl.a.
    - Avfallstypernas mängder och återvinningsgrad
    - Energianvändning i de egna fastigheterna och deras utsläpp
    - Mängden matsvinn
    - Upphandlingar, i vilka man har använt miljökriterier (andel)
    - Andelen fordon med låga utsläpp
  - Indikatorer för social hållbarhet rapporteras utifrån Varhas olika program och deras rapporter:
    - Kundernas delaktighet, kundrespons
    - Välbefinnande i arbetet, jämställdhet och likabehandling
    - Upphandlingar, i vilka man har använt indikatorer för social hållbarhet
- Ekonomisk hållbarhet rapporteras separat i bokslutet och rapporterna om programmet för produktivitet och ekonomisk effektivitet.

